

**Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap**

> Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer
Der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den haag

Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag
www.minocw.nl

Onze referentie
VO/167088

Datum 8 december 2009
Betreft Kamervragen 'Klachten rond gratis schoolboeken'

Hierbij zend ik u het antwoord op de vragen van het lid Jasper van Dijk (SP) van uw Kamer over klachten rond gratis schoolboeken. De vragen werden mij op 31 oktober toegezonden met uw brief met kenmerk 2009Z20084.

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Marja van Bijsterveldt-Vliegenthart

2009Z20084

Datum

Vragen van het lid Jasper van Dijk (SP) aan staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap, mw. Van Bijsterveldt-Vliegenthart, over klachten rond gratis schoolboeken. (Ingezonden 30 oktober 2009)

Onze referentie

1

Wat is uw oordeel over het bericht van de Vereniging Openbaar Onderwijs dat scholen de regels rond schoolboeken aan hun laars lappen? 1)

De klachten die bij de VOO zijn binnen gekomen hebben geen betrekking op de invoering van de gratis schoolboeken, maar zijn gerelateerd aan schoolkosten en ouderbetrokkenheid. Ik ben tevreden over de invoering van de schoolboeken. Uiteraard neem ik het signaal van de VOO uiterst serieus. Rondom het thema schoolkosten is het mij duidelijk dat er het één en ander niet helemaal goed loopt. Hier werk ik aan. Op dit moment doet de Inspectie van het Onderwijs op mijn verzoek grondig onderzoek naar de wijze waarop scholen met de schoolkosten omgaan. De eerste resultaten worden gepubliceerd in het Onderwijsverslag 2009 dat in het voorjaar van 2010 zal verschijnen.

Juist met het thema schoolkosten ligt er ook een belangrijke rol voor andere partijen. Het is van belang dat zowel scholen en individuele ouders als ouderverenigingen en de VO-raad hun verantwoordelijkheid nemen om de kosten voor ouders beheersbaar te houden. Op een aantal punten kan de betrokkenheid van de ouders bij de kosten die scholen in rekening brengen verbeterd worden. Daar blijf ik ook de komende tijd aandacht aan besteden.

2

Neemt u de 195 meldingen bij 67 scholen van ouders over misstanden rond de gratis schoolboeken serieus? Zo ja, wat voor actie gaat u ondernemen en wanneer?

Ik neem de meldingen rond de gratis schoolboeken uiterst serieus. Om die reden heb ik het afgelopen jaar de Inspectie van het Onderwijs gevraagd een themaonderzoek te verrichten naar de vrijwillige ouderbijdrage en de ontwikkeling van de schoolkosten (zie vraag 1). Uit de resultaten van dit onderzoek zal duidelijk worden hoe groot het probleem is en of er aanvullende acties ondernomen moeten worden. Als de inspectie constateert dat scholen zich niet aan de wet houden, worden scholen hierop aangesproken en dienen zij hun handelen in overeenstemming met de wet te brengen.

Daarnaast blijf ik in gesprek met de VO-raad en de ouderorganisaties. Nogmaals, het is van belang dat de betrokken partijen hun verantwoordelijkheid nemen omtrent het schoolkostenbeleid van scholen.

3

Wat vindt u ervan dat 32 scholen waarover klachten zijn binnengekomen, zichzelf op de "witte lijst" van de VO-raad hebben gezet? Bent u het eens dat deze scholen van de lijst moeten worden verwijderd? Wat gaat u doen als de VO-raad

dat niet uit eigen beweging doet? Deelt u de mening dat deze zelfregulering zonder onafhankelijk toezicht niet werkt?

Datum

Onze referentie

De gedragscode schoolkosten en de daaraan verbonden witte lijst is een initiatief van de VO-raad en ouderorganisaties. Het ministerie van OCW is hierin geen partij. Ik zie toe op wet- en regelgeving met betrekking tot schoolkosten en de naleving daarvan. De gedragscode schoolkosten is geen onderdeel van wet- en regelgeving.

Er is wel degelijk onafhankelijk toezicht op de schoolkosten. De Inspectie van het Onderwijs doet onderzoek naar de schoolkosten (zie mijn reactie op uw vorige vraag) en zal handhavend optreden waar dit nodig is.

4

Bent u reeds bekend met de resultaten van het onderzoek van de onderwijsinspectie over de schoolkosten en de ouderbijdrage? Zo ja, waarom deelt u deze niet met de Kamer? Zo nee, op grond waarvan trekt u in uw persbericht van 28 oktober de conclusie dat er weinig klachten zijn over gratis schoolboeken namelijk bij 0,02 procent van alle leerlingen in Nederland (wetende dat het Meldpunt van de VOO een beperkte reikwijdte had)?

De onderwijsinspectie is nog bezig met het onderzoek naar de vrijwillige ouderbijdrage en de ontwikkeling van de schoolkosten. De uitkomsten worden in het voorjaar van 2010 in het Onderwijsverslag gepubliceerd en naar uw Kamer verzonden. Het meldpunt van de VOO had mogelijk een beperkte reikwijdte. Uit het onderzoek van de Inspectie zal dan ook uiteindelijk blijken in hoeverre scholen zich niet aan wet- en regelgeving rond de schoolkosten houden en zal ik besluiten welke maatregelen genomen moeten worden om de naleving van de wet omtrent schoolkosten te handhaven.

5

Wat gaat u ondernemen tegen scholen die hun medezeggenschapsraad niet hebben geraadpleegd over het vragen van een borg, terwijl dit wel verplicht is? Deelt u de mening dat deze scholen een boete zouden moeten krijgen die tenminste gelijk is aan het bedrag dat de ouders hebben moeten betalen?

Ik ben samen met de inspectie bezig met het ontwikkelen van een handhavingstraject voor scholen die de wet- en regelgeving omtrent schoolkosten niet naleven. Hierin wordt ook onderzocht in hoeverre scholen de medezeggenschapsraad hebben geraadpleegd. Het handhavingstraject zal afhangen van de uitkomsten van het Inspectieonderzoek.

6

Wat is uw reactie op het bericht dat boekleveranciers Iddink en Van Dijk ouders aanmaningen sturen of zelfs dreigen met incassobureaus, vanwege het niet betalen van verzendkosten of borg voor de gratis schoolboeken, zonder daarbij te vermelden dat de borg vrijwillig is? 2)

Datum

Onze referentie

Boekleveranciers handelen in opdracht van de school. De school is de partij die goed met ouders moet communiceren over de borg, onder andere via de oudergeleding van de MR en de schoolgids. De MR kan hier op toezien. Over de verzendkosten ben ik altijd helder geweest. Een school mag deze niet in rekening brengen bij de ouders. Ouders kunnen de school aanspreken op de aanmaningen die ze krijgen van de boekleverancier.

7

Deelt u de mening dat het onaanvaardbaar is dat boekleveranciers dreigen met incassobureaus voor het innen van een vrijwillige borg? Zo ja, wat gaat u hiertegen ondernemen?

Borg vragen is toegestaan om ervoor te zorgen dat leerlingen zorgvuldig met boeken omgaan. Wel moet het innen van borg goed geregeld worden tussen ouders, scholen, en boekenleveranciers. De school is verplicht om een overeenkomst voor te leggen aan de ouder waar de betaling van de borg voor schoolboeken ook op vermeld staat. Een ouder is niet verplicht om deze overeenkomst te ondertekenen of kan weigeren om voor bepaalde onderdelen uit de overeenkomst te tekenen. Als een ouder deze overeenkomst ondertekent kan een school de betaling voor de borg afdwingen. Dit is niet de meest sympathieke oplossing, maar juridisch is dit mogelijk.

8

Deelt u de mening dat ouders niet verplicht mogen worden verzendkosten te betalen, aangezien die voor rekening van de school horen te komen? Zo ja, gaat u scholen daarop aanspreken? Zo nee, waarom niet?

Uit het 'om niet' beschikbaar stellen van lesmateriaal vloeit voort dat de verzendkosten die betrekking hebben op het lesmateriaal waarvoor de school verantwoordelijk is, door de school betaald moeten worden en niet aan ouders in rekening kunnen worden gebracht. De school is primair verantwoordelijk om adequate afspraken te maken met aan de ene kant de distributeur en aan de andere kant de ouders. Ook hier zal de inspectie in haar onderzoek naar kijken.

9

Deelt u de mening dat scholen helder aan ouders de keuze moeten voorleggen of zij een borg voor schoolboeken vooraf willen betalen of dat zij – indien van toepassing - achteraf een schadevergoeding betalen?

Het is volstrekt begrijpelijk dat scholen een voorziening treffen om te zorgen dat het lesmateriaal onbeschadigd terugkomt. Dit kan in de vorm van een borg zijn. Als leerlingen zorgen dat de boeken onbeschadigd terugkomen, krijgen hun ouders de borg retour. Vanzelfsprekend dienen scholen goed te communiceren

over de vrijwilligheid van de borg richting de ouders. Voordat de school borg kan vragen dient de MR hiermee ingestemd te hebben. In het uiterste geval kan een individuele ouder weigeren om de borg te betalen. Voor verdere toelichting verwijs ik u naar mijn antwoorden op uw vragen 2009Z112510 en 2009Z14195 die u op resp. 1 juli 2009 en 19 augustus 2009 werden toegezonden.

Datum

Onze referentie

10

Deelt u de mening dat websites om schoolboeken te bestellen, die uitsluitend werken als men aangeeft dat de borg betaald wordt, niet stroken met het vrijwillige karakter van de borg voor gratis schoolboeken? Is een dergelijke constructie in strijd met de wet? Bent u bereid om bij boekleveranciers aan te dringen op aanpassing van deze constructie? Zo nee, waarom niet?

De levering van de schoolboeken mag, op welke manier dan ook, niet afhankelijk worden gesteld van het betalen van een borg. De school is ervoor verantwoordelijk dat elke leerling aan het begin van het schooljaar een boekenpakket heeft. Ook als een ouder weigert de borg te betalen. Boekleveranciers handelen in opdracht van de school. Niet de boekleveranciers, maar de scholen zijn wettelijk verantwoordelijk om de inning van de borg goed te regelen. De school is de partij die goed met ouders moet communiceren over de borg. Als een ouder naar de school toe te kennen heeft gegeven in te stemmen met de borg, dan handelt de school en dus de distributeur die in opdracht van de school de borg int, niet in strijd met de wet. Wanneer dit niet goed geregeld is, dienen ouders hierover, eventueel via de oudergeleding van de MR, de school aan te spreken. Daarnaast is iedere school verplicht een regeling te hebben voor het kwijtschelden of reduceren van de ouderbijdrage. De school kan besluiten om deze regeling toe te passen voor minder draagkrachtige ouders die de borg niet kunnen betalen.

11

Deelt u de mening dat sprake is van misleiding als ouders een bruikleenovereenkomst tekenen voor het gebruik van de schoolboeken, terwijl zij niet op de hoogte zijn van de vrijwilligheid ervan? Is hier sprake van een oneerlijke handelspraktijk? Zo ja, hoe gaat u betrokkenen hierop wijzen?

Ik ben niet op de hoogte van bruikleenovereenkomsten voor het gebruik van schoolboeken. Zoals gezegd, het is aan de school om alles goed volgens de wet te regelen en aan de MR om erop toe te zien dat de school correct handelt in haar schoolkostenbeleid.

12

Deelt u de mening dat een gezamenlijke controle van de schoolboeken door koper en verkoper, een voorwaarde dient te zijn voordat überhaupt een borg kan worden gevraagd, zoals dat gebruikelijk is in het normale economische verkeer? Bent u bereid te onderzoeken in hoeverre dit gebeurt?

Het is normaal om borg te vragen voor eigendommen die buiten je directe controle gebruikt worden. Op welke manier de schoolboeken geleverd worden is een zaak tussen de school, boekhandelaar en de ouder. Als de MR heeft ingestemd met het op deze manier van leveren van de schoolboeken, dan heb ik daar geen problemen mee.

13

Indien een vrijwillige borg wordt gevraagd, is het dan mogelijk dat niet de distributeurs, maar de scholen de borg innen bij de ouders, zodat de scholen het eventuele rentevoordeel incasseren?

Het is mogelijk dat de scholen de borg zelf innen bij de ouders. Dit betekent wel dat ze zelf verantwoordelijk zijn voor de boeken en de boekhandelaren de kosten van eventuele beschadigde of niet ingeleverde boeken bij de school zullen verhalen. Dit brengt ook extra administratieve rompslomp met zich mee. Als een school ervoor kiest om zelf de borg te innen, dan kan de school daar afspraken over maken met de boekhandelaar. Het ligt voor de hand dat de school dan al met het Europees aanbesteden dergelijke wensen kenbaar maakt.

1) Vereniging Openbaar Onderwijs, 28 oktober 2009: "Scholen lappen regels schoolboeken aan laars"

http://www.voo.nl/Nieuws/Scholen_lappen_regels_schoolboeken_aan_laars

2) Vereniging Openbaar Onderwijs, 22 oktober 2009: "Ouders bedreigd met aanmaningen en incassobureaus"

http://www.voo.nl/Nieuws/Ouders_bedreigd_met_aanmaningen_en_incassobureaus

Datum

Onze referentie